

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING EN VAN
DE VEREENIGING VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE INDUSTRIE

Hoofredacteur: Dr. W. P. JORISSEN, Leiden, 37 Burgemeester Wasstraat, Telefoon 1449

Redactie-Commissie: Prof. Dr. G. Hondius Boldingh, Dr. H. J. Prins, scheik. ing., Dr. L. Th. Reicher, Dr. A. van Rossem, scheik. ing.

Uitgever: D. B. CENTEN, Amsterdam, O.Z. Voorburgwal 115, Telefoon N. 8695

INHOUD: Mededeelingen van het Algemeen Bestuur der Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Nederlandsche Bibliografie. — Mej. Dr. A. Prins, De voorwaarden voor de maximumpraecipitatie van een amphoter electrolyt. — Boekaankondigingen. — Chemisch-economische en industriële berichten. — Chemische kringen. — Personalialia, vacatures, enz. — Ingekomen verhandelingen. — Ter bespreking ontvangen boeken. — Nieuwe boeken. — Ingezonden. — Correspondentie. — Vraag en aanbod. — Verbeteringen. — Nederlandsch Marktbericht. — Marktbericht uit Weenen. — Duitsch Marktbericht. — Britsch Marktbericht.

MEDEDEELINGEN VAN HET ALGEMEEN BESTUUR DER NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING.

Aangenomen als lid:

J. G. Weeldenburg, techn. stud., Rotterdam, Saftlevenstraat 30a.

Candidaat-lid:

Dr. L. A. van Bergen, Helmond, Wilhelminalaan 6,
voorgedragen door H. D. Steenbergen en Dr. P. J. Montagne.

Adresveranderingen:

B. R. Bakker, Utrecht, v. Speykstraat 8.

H. C. Berends, scheik. ing., Voorburg, Vrijburgstraat 16.

J. van der Hoeven, Leiden, Rapenburg 100.

W. Meijer Cluwen, scheik. ing., Utrecht, Nieuwe Gracht 45,
telef. 2072.

A. Bloembergen, Vlaardingen, Schiedamsche Weg 117, bedrijfs-
leider van de Amsterdamsche Superfosfaatfabriek te Pernis.

Dr. A. W. Coster van Voorhout, scheik. ing., Utrecht, Stad-
houderslaan 4, praktiseerend ingenieur, telef. 3664.

* * *

Ondergeteekende zoude het ten eerste op prijs stellen nog
meer afl. van Jaargang 21 van het Recueil te mogen ontvangen,
ter verspreiding in het buitenland.

Aangezien verscheiden exemplaren niet compleet zijn, zullen
ook losse afleveringen ten eerste welkom zijn; aan Afl. 3 is
gebrek.

Dr. P. J. MONTAGNE, Secretaris.

Schelpenkade 46, Leiden, telef. 1790.

NEDERLANDSCHE BIBLIOGRAFIE.

Indien de plaatsruimte het toelaat, zal in de December-aflevering van het Recueil trav. chim. des Pays-Bas een eerste opgaaf worden opgenomen van de titels van boeken en verhandelingen van Nederlandsche scheikundigen, voor zoover deze publicaties niet zijn verschenen in het Recueil. De lijst zal betrekking hebben op de jaren 1920 en 1921, omdat de opgaven over vorige jaren reeds in het Chem. Weekblad werden afgedrukt. In de eerste opgaaf zal men uitsluitend aantreffen titels van verhandelingen, in een vreemde taal verschenen: in een volgende opgaaf zullen de Nederlandsche publicaties worden vermeld, met toevoeging van de Fransche vertaling der titels. Medewerking, door toezending van overdrukjes of nauwkeurige literatuuropgaven, zal zeer op prijs worden gesteld.

W. P. JORISSEN.

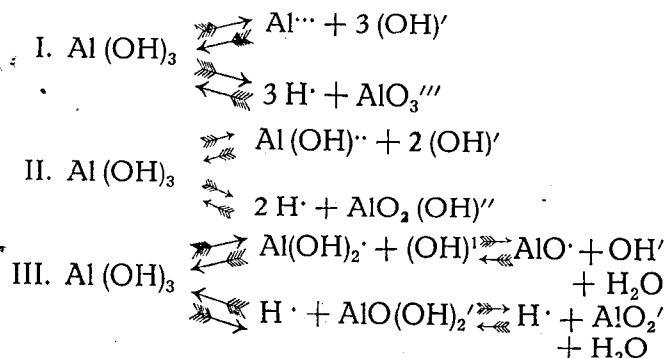
541.13:541.8:541.4 DE VOORWAARDEN VOOR DE MAXIMUM- PRAECIPITATIE VAN EEN AMPHOTER ELECTROLYT¹⁾

door

ADA PRINS.

Onder een amphoter electrolyt verstaat men eene verbinding, die OH-groepen bevat en in staat is om in waterige oplossing zoowel de geheele OH-groep als negatief ion als het H-atom als positief ion af te splitsen. Een dergelijk electrolyt heeft dus gelijktijdig het karakter van een base en van een zuur.

Een bekend voorbeeld hiervan is het $\text{Al}(\text{OH})_3$, eene stof, die zooals verreweg de meeste amphotere electrolyten, eene zeer kleine oplosbaarheid heeft. Men mag daarom aannemen, dat in de verzadigde waterige oplossing van de evenwichten

I domineert, omdat in het algemeen een vermindering van concentratie eene splitsing in een grooter aantal deeltjes bevordert.

Zoowel bij de basische als bij de zuursplitsing behoort een oplosbaarheidsproduct, dat voor I de waarde heeft:

$$L_b = C_{\text{Al}^{+++}} (\text{COH})^3 \quad (1) \quad L_z = (\text{CH})^3 C_{\text{AlO}_3'''} \quad (2)$$

Daar men nu tevens het evenwicht der water-ionen $\text{CH} \cdot \text{COH} = 10^{-14}$ (3) heeft, moet in de oplossing, welke zich boven het neergeslagen $\text{Al}(\text{OH})_3$ bevindt, onafhankelijk van de andere ionen, die aanwezig zijn, aan (1) (2) en (3) worden voldaan, mits de oplossing eene verdunde is. Hieruit volgt: Vermeerdering van COH^+ — dus toevoeging van base — geeft vermindering van $C_{\text{Al}^{+++}}$ en van CH en vermeerdering van $C_{\text{AlO}_3'''}$, terwijl vergroting van CH .

¹⁾ Zie ook Stieglitz, The Elements of Qualitative Chemical Analysis, Vol. I, pag. 197.

— dus toevoeging van zuur — $C_{AlO_3''}$ en $C_{OH'}$ doet afnemen en $C_{Al^{+++}}$ vermeerderd.

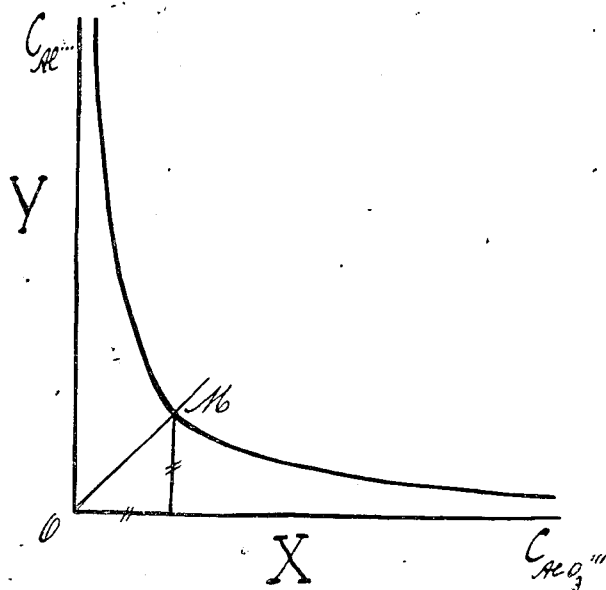
De vraag naar de condities, waaronder een aluminiumzout zoo volledig mogelijk als $Al(OH)_3$ is geprecipiteerd, kan men dus ook formuleeren: Wanneer is de concentratie der Al^{+++} en AlO_3''' -ionen in de verzadigde oplossing een minimum?

Uit (1), (2) en (3) kan men afleiden

$$C_{Al^{+++}} C_{AlO_3'''} = \frac{L_b L_z}{(K_{H_2O})^3} \quad (4)$$

De condities voor minimale oplosbaarheid worden dus: De som van twee variabelen is een minimum en het product een constante.

Uit het laatste volgt, dat de punten van een rechthoekigen hyperbool beide samenhoorende concentraties aangeven, terwijl de minimumwaarde van $C_{Al^{+++}} + C_{AlO_3'''}$ aangegeven wordt door het snijpunt van dezen hyperbool met de lijn, die den rechten hoek middendoor deelt. (Zie fig.).

Immers $xy = c$ geeft $\frac{1}{x} + \frac{1}{y} \frac{dy}{dx} = 0 \frac{dy}{dx} = -\frac{y}{x}$
 en $y + x = m$ geeft $1 + \frac{dy}{dx} = 0 \frac{dy}{dx} = -1$, dus
 $y = x$ of $C_{Al^{+++}} = C_{AlO_3'''}$ (5)

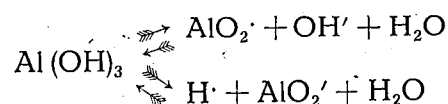
Er bestaat dus een minimale oplosbaarheid, wanneer de concentraties der Al^{+++} en AlO_3''' -ionen aan elkaar gelijk zijn.

Uit (1) en (2) volgt, dat $C_{OH'}$ en C_{H^+} niet dezelfde waarden bezitten, daar L_b en L_z verschillend zijn. De juiste waarden der oplosbaarheidsproducten zijn niet bekend. Is $L_b > L_z$, dan zal de oplossing waarin minimale oplosbaarheid bestaat basisch, in 't andere geval zuur reageren.

De waarden der OH' -concentratie kan men vinden uit

$$\begin{aligned} C_{Al^{+++}} &= C_{AlO_3'''} \\ L_b (C_{OH'})^{-3} &= L_z (K_{H_2O})^{-3} (C_{OH'})^3 \\ C_{OH'} &= \sqrt[6]{\frac{L_b}{L_z} (K_{H_2O})^3} \quad (6) \end{aligned}$$

Indien men aanneemt, dat in de oplossing van $Al(OH)_3$ eene andere ionisatie optreedt, b.v.

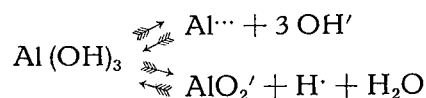

dan vindt men $C_{AlO_2'} C_{AlO_2'} = L_b L_z (K_{H_2O})^{-1}$, dus weer de vergelijking van een hyperbool en weer

$$C_{AlO_2'} = C_{AlO_2'} \quad (7)$$

$$\text{en } C_{OH'} = \sqrt{\frac{L_b}{L_z} K_{H_2O}} \quad (8)$$

Splitst $Al(OH)_3$ zich als base verder dan als zuur b.v.

dan krijgt men $C_{Al^{+++}} (C_{OH'})^3 = L_b$ (9)

$$C_{AlO_2'} C_{H^+} = L_z \quad (10)$$

hetgeen geeft

$$\begin{aligned} (C_{AlO_2'})^3 C_{Al^{+++}} &= L_z^3 L_b (C_{H^+})^{-3} (C_{OH'})^{-3} = \\ &= L_z^3 L_b (K_{H_2O})^{-3} = \text{constant} \quad (11) \end{aligned}$$

Voor minimale oplosbaarheid heeft men weer de conditie

$$C_{AlO_2'} + C_{Al^{+++}} = \text{minimum} \quad (12)$$

Nu volgt uit (11)

$$\begin{aligned} 3 \log C_{AlO_2'} + \log C_{Al^{+++}} &= \log C \\ \frac{3}{C_{AlO_2'}} \frac{dC_{AlO_2'}}{dC_{Al^{+++}}} + \frac{1}{C_{Al^{+++}}} &= 0 \end{aligned}$$

uit (12)

$$\frac{dC_{AlO_2'}}{dC_{Al^{+++}}} + 1 = 0$$

hetgeen door substitutie geeft

$$\begin{aligned} -\frac{3}{C_{AlO_2'}} + \frac{1}{C_{Al^{+++}}} &= 0 \\ 3 C_{Al^{+++}} &= C_{AlO_2'} \quad (13) \end{aligned}$$

Substitueert men (9) en (10) in (13) dan krijgt men

$$3 L_b (C_{OH'})^{-3} = L_z (K_{H_2O})^{-1} C_{OH'}$$

$$C_{OH'} = \sqrt[4]{\frac{3 L_b}{L_z} K_{H_2O}}$$

Resumeerende krijgen wij:

De minimale oplosbaarheid van een amphoter electrolyt komt voor in eene oplossing met zeer bepaalde OH' -ionenconcentratie, die voor elk amphoter electrolyt afhangt van zijn oplosbaarheidsproduct als base en als zuur. De concentratie der positieve en negatieve ionen van het amphotere element is omgekeerd evenredig met de waardigheid dier ionen.

Overveen, Nov. 1921.

BOEKAANKONDIGINGEN.

54(076)

The Regents Questions and Answers in Chemistry;
 Regents Publishing Company, 32 Union Square,
 New-York, 96 pag.

Afgezien van wat oppervlakkigheid een aardige verzameling vragen en vraagstukken over zuivere en toegepaste chemie. Het gebied valt ongeveer samen met dat, aan onze H. B. S. onderwezen.

Iedere vraag wordt gevolgd door het antwoord. Aan het einde van het boekje volgt nog een aantal „Regents Examination Papers”, dus examenopgaven voor het eind-examen van de Huischool. Het lijkt mij, dat menig leeraar

er wel bruikbaar in zal vinden aan vraagstukjes, maar overigens heeft 't uit den aard der zaak voor ons land niet zoo heel veel beteekenis.

H. Limburg.

* * *

541.2(022)

N. Bohr, Abhandlungen über Atombau aus den Jahren 1913—1916. Autoris. deutsche Uebersetzung mit Geleitwort von N. Bohr; F. Vieweg u. Sohn, Braunschweig, 155 pp., 20 M. + Valutazuschlag.

Oorspronkelijk werk, dat een nieuwe ontwikkelingsphase inleidt, bevat natuurlijk altijd talrijke kiemen, die nog voor ontwikkeling vatbaar zijn, doch waarvan in afgeronde dogmatische tweede-hands uiteenzettingen niets meer te merken is. In bijzonder hooge mate schijnt ons dit voor het werk van Bohr te gelden, dat door zeer groote piëteit voor de onuitputtelijke diepte der natuur uitmunt. Op 't oogeblik, nu zijn denkbeelden — in minder dan acht jaar — zeer vruchtbaar zijn geweest voor de meest verschillende takken van natuurkundig onderzoek, zijn we eindelijk eenigermate er op voorbereid, zijn eerste werk in zijn fijnere tastende trekken te begrijpen; vooral zijn steeds levendige behoefte om de quantatheorie zoo dicht mogelijk bij de klassieke opvatting te houden! Daarom is het met vreugde te begroeten, dat hier het oorspronkelijke werk van Bohr, voor zoover het van 1913 tot 1916 in „Philosophical Magazine” en „Nature” verscheen, onveranderd in trouwe vertaling is verzameld. Bovendien is hier als no. 10 voor het eerst gepubliceerd „Anwendung der Quantentheorie auf periodische Systeme”, welke verhandeling in het voorjaar van 1916 in proef gedrukt was, maar toen door Bohr niet werd gepubliceerd in verband met de omstandigheid, dat Sommerfelds eerste publicaties kort te voren verschenen. Wij zijn Bohr voor het afdrucken van genoemde verhandeling en het „Geleitwort” zeer dankbaar, want zoo werd de brug geslagen naar het nieuwere, steeds dieper doordringende werk, dat sinds 1918 is uitgekomen. Het is te hopen, dat ook die moeilijk toegankelijke publicaties door herdruk zoo spoedig mogelijk bereikbaar worden gemaakt. De uitgevers Vieweg kondigen thans slechts het afdrucken van twee voordrachten van Bohr aan, wat zeer jammer is.

P. Ehrenfest.

CHEMISCH-ECONOMISCHE EN INDUSTRIEELE BERICHTEN.

Melasse-ontsuikering.

Zooals bekend sturen de meeste Nederlandsche bietsuikerfabrieken hun melasse naar de Spiritusfabriek in Bergen-op-Zoom. In Nederland heeft thans één suikerfabriek een melasseontsuikeringinstallatie volgens Steffen gebouwd, welke sinds eenige weken in bedrijf is.

Het Steffen-procédé, dat dus thans weer in ons land is ingevoerd, berust op de precipitatie van de saccharose in verdunde melasse door uiterst fijn vernalen gebrande kalk. (Melasse bevat $\pm 50\%$ saccharose). Het neergeslagen tricalciumsaccharaat komt, na in een filterpers afgescheiden en uitgewasschen te zijn, in de carbonatietoestellen. De overblijvende moederloog laat men wegloopen.

Vroeger hebben we van deze methode reeds melding gemaakt zooals ze in Amerika werd toegepast. In den oorlog werd de moederloog dikwijls uitgedampt op kali. Thans is dit geheel verlaten wegens het enorme brandstofverbruik.

Ook in andere Europeesche landen past men het Steffen-procédé met voordeel toe. Dikwijls volgt men andere methoden, volgens welke strontiaan wordt gebruikt; de groote suikerfabriek te Dessau past dit procédé evenals andere Duitsche fabrieken, sinds jaren toe. Ook voor bariet is een ontsuikeringsprocédé uitgewerkt, dat voor zoover ons bekend is, niet in de praktijk wordt toegepast.

* * *

Nieuwe toepassingen van rubber.

De vooruitzichten voor de rubberproducenten zijn verre van

schitterend. In Europa liggen groote voorraden, terwijl de prijzen ontzettend gedaald zijn. Men heeft dit jaar dan ook hardnekkige pogingen ingesteld ter uitbreiding van de consumptie, naast beperking van de productie. Een in Engeland uitgeschreven prijsvraag voor het aangeven van nieuwe mogelijke toepassingen van rubber heeft geen enkel nieuw gezichtspunt opgeleverd. Toch zijn er enkele processen gevonden, die wel aandacht verdienen.

Geëxpandeerde rubber kwam tot nu toe hoofdzakelijk in den vorm van „Schaumgummi” enz. op de markt. Een nieuwe soort geëxpandeerde rubber, met den handelsnaam onazoot en driemaal lichter dan kurk, kan een goede toekomst hebben. Het wordt bereid door stikstof onder een druk van 72 atmosf. in vloeibare ruwe rubber te persen. De zoo bereide „schaumgummi” heeft tien keer het volume van de oorspronkelijke rubber en bestaat uit opgeblazen cellen; volgens den uitvinder heeft men het in de hand om de grootte van de cellen naar believen te variëren. Anazoot wordt als sheet in den handel gebracht. Het is geschikt voor koelcelbekleding en kan in velerlei industrieën als isolatiemiddel dienst doen.

Het door ons reeds eerder vermelde procédé van Peachy (koude vulcanisatie met zwavelwaterstof en zwaveldioxyde) maakt het mogelijk rubber in allerlei vormen gekleurd in den handel te brengen.

Tegenwoordig wordt in verschillende fabrieken rubber voor vloerbekleding gefabriceerd. Tot nog toe was dit nog niet veel in gebruik wegens den hoogen prijs van het materiaal; in ziekenhuizen, stations, huishouding, wegen enz. zou het echter uitstekende diensten kunnen bewijzen.

* * *

De industriële waarde van Opper-Silezië.

De belangrijkheid van Opper-Silezië voor de Duitsche metaal- en chemische industrie blijkt uit het volgende productiestaatje, gepubliceerd in Berlijn, hetwelk een overzicht geeft van de productiewaarde in de laatste jaren (de cijfers zijn in 1000 M., waardoor het overzicht wel wat vertoebeld wordt):

	1913	1919	1920
Bruinkool	393.664	1.294.910	4.847.464
Ijzererts	917	937	1.898
Galmei	1.615	2.021	483
Zinkblende	28.015	51.077	197.892
Loodertsen	6.496	13.514	52.468
Cokes	30.866	163.818	635.906
Teer, asfalt, minerale oliën	4.305	5.340	82.557
Ammoniumsulfaat	9.028	13.203	77.227
Benzol	2.088	11.202	56.088
Bruinkoolbriketten	5.083	21.111	84.102
Ijzer	69.977	186.350	781.097
Gietijzer	11.922	34.792	169.213
Gietstaal	7.174	29.219	148.457
Zwavelzuur 50 %	3.512	14.328	92.958
Zwaveligzuur	157	1.350	3.510
Zink	72.064	138.608	471.914
Zinkstof	3.053	5.150	27.609
Zinkwit	—	58	325
Zinksulfaat	—	—	1.778
Loodglit	1.092	2.428	5.496

* * *

De chemicaliënhandel van Joego-Slavië.

Aan looistoffen werd in 1920 voor 34.700.000 dinars en aan tannine voor 34.300.000 dinars uitgevoerd. Het Duitsche aandeel in den totalen import was slechts 2,5 %.

Een van de voornaamste chemische industrieën van het voormalige Servië is de alcoholfabricage. De fabrieken verwerken hoofdzakelijk minderwaardige tarwe, mais, melasse en aardappelen. Nieuwe distilleerderijen (één van de grootste is die te Esseg met 20.000.000 Kr.) werden na den oorlog opgericht, voornamelijk met buitenlandsch kapitaal. In de verworven Hongaarsche districten liggen 7 stijfelfabrieken, die alleen maismeel verwerken.

In Kroatië en Bosnië is de houtdestillatie de voornaamste chemische industrie. Meer naar het Zuiden en in Montenegro wordt sumach (van 10—12 pct. tannine-geh.) gewonnen. Het wordt geëxtraheerd en dan voornamelijk naar Italië verscheept. De jaarlijksche productie bedraagt ongeveer 63000 ton tannine, waarvan 1100 voor binnenlandsch gebruik. Galnoten worden ook zeer veel geëxporteerd. Een electro-chemische fabriek maakt carbide, kaustiek, chloor, chloorderivaten en ferro-silicium. Er bevinden zich drie zwavelzuurfabrieken in het land, waarvan één met een zinkfabriek is gecombineerd. Een fabriek in Maria-Theresiopol produceert jaarlijks 10.000 ton zwavelzuur, 30.000 ton superfosfaat en 1500 ton kopersulfaat. Met Fransch kapitaal

wordt nog een zeep- en parfumeriefabriek gebouwd. Voor de ontwikkeling van de chemische industrie verwacht men veel van de petroleum-industrie, welke onder Engelsche contrôle staat.

Het tetraline.

In de Duitsche tijdschriften verschenen den laatsten tijd veel artikelen over bovengenoemde stof, volgens Bruno Waeser bijna alle met het doel de in de practijk sterk gedaalde reputatie van het tetraline, weer op te halen. In „die Metallbörse“ geeft hij een indruk van de hooge productiekosten. Als uitgangsmateriaal dient in Rodleben, waar zich de Tetralinefabrieken bevinden, naftaline „Warmpreszgut“ (Kookpunt 216,6°—218,06; zuiverheid 95—96%). De verdere zuivering met zwavelzuur en natronloog, zooals in de kleurstofindustrie geschiedt, is hier niet voldoende. In 't bijzonder wordt daardoor het thionaphteen, hetgeen later den metaalkatalysator zou vergiftigen, niet verwijderd. Het naftaline wordt daartoe in Rodleben meermalen in vacuum gedestilleerd. Voor de laatste destillatie voegt men zwavelbindende stoffen toe. Het naftaline wordt dan zeer nauwkeurig op zuiverheid onderzocht en is vervolgens voor de hydreering gereed. De waterstof (50.000—60.000 M³. per dag) wordt volgens het procédé van de Badische Anilin (van watergas wordt CO tot CO₂ geoxydeerd en dan geabsorbeerd) bereid.

De hydreering vindt plaats in autoclaven, die van roerinrichtingen voorzien zijn. In deze autoclaven wordt de vloeibare naftaline met den katalysator bij 150° onder druk gehydreerd. Ter inleiding van de reactie is warmte noodig. Door verdere hydreering bij anderen druk en temperatuur en met andere katalysatoren ontstaat uit tetraline het dekaline.

Voor de lakindustrie is het niet zonder betekenis, dat de gehydreerde naftalinen aan de lucht in peroxyden kunnen overgaan. Daartegenover staat dat tetraline moeilijk verdampst en onaangenaam ruikt en gevoelige kleurmengsels er mede aangemengd niet houdbaar schijnen. Ofschoon de chemisch zuivere hydreeringsproducten niet stinken, komen altijd min of meer verontreinigde stoffen in den handel. Door alle bovengenoemde nadeelen is de afwijzende houding van de practijk begrijpelijk.

De Duitsche chemicaliënhandel gedurende Juni en Juli 1921.

De totale invoer in Duitschland bedroeg in Juni 1823578 ton ter waarde van 6,4 miljard M., papiermarken, in Juli 1924540 ton ter waarde van 7,6 miljard M. Voor den uitvoer waren voor dezelfde tijdvakken de cijfers: 1508992 ton à 5,4 miljard M. en 1558183 ton à 6,2 miljard M.

Voor de chemische industrie waren de cijfers als volgt:

	Invoer			Uitvoer		
	Tonnen		Waarde in 1000 M.	Tonnen		Waarde in 1000 M.
	Juni	Juli		Juni	Juli	
Chem. grondstoffen, zouten enz.	7681	2221	21877	20956	79902	119290
Verven en verwaren	380	420	3065	4627	6876	7353
Vernissen, lakken, kittens	23	49	624	1098	321	307
Aether, alcoholen, aetherische oliën, reukstoffen, enz.	883	858	16703	18197	227	261
Synth. meststoffen	48220	42412	36318	37894	16	614
Springstoffen, enz.	91	95	809	856	355	326
Chem. en pharmac. producten n.a.g.	2431	1351	28426	19505	1119	1309
Totaal	59710	47407	108822	103133	88819	129462
						384433
						502258

CHEMISCHE KRINGEN.

Haagsche Chemische Kring. Op de vergadering van 15 November j.l. hield ir. N. G. de Voogt een voordracht over: „Het rijpen van viscose“. Na in het kort de geschiedenis en de tegenwoordige technisch in gebruik zijnde wijze van bereiding der viscosezijde te hebben geschetst, gaf spr. een overzicht van de theorieën, die over het rijpen zijn opgesteld. Daarbij werd stilgestaan bij de studie van Cross en Bevan, Ost, Westhoff en Heuser, die allen voorstanders zijn van de chemische theorie. Spreker wees er verder op, dat op grond van de schaarsche en zeer verspreide publicaties van insiders der viscosezijde-fabricage, alsmede op grond van de in de octrooi-literatuur te vinden pogingen om de rijping overbodig te maken, of althans haar te versnellen en er minder afhankelijk van te worden, valt af te leiden, dat in de kringen der viscose-chemici een zuiver colloïd-chemische opvatting der rijping schijnt te overheerschen, waarvan enkele voorbeelden, o.a. de studie van Hottentoth, werden gegeven.

Daarna hield Prof. Dr. D. H. Wester een voordracht over „Oxydasen“. Hiervan zal een uitgebreid verslag in het Chemisch Weekblad verschijnen, zoodat belangstellenden daarnaar kunnen worden verwezen.

PERSONALIA, VACATURES, ENZ.

Prof. Dr. H. Wefers Bettink† Te Utrecht is in den ouderdom van 82 jaar overleden de oudhoogleraar Dr. H. Wefers Bettink. Ter gelegenheid van zijn 50-jarig doctoraat verscheen in dit Weekblad (1920, 28) een artikel over zijn leven en werk van de hand van Prof. Dr. L. van Itallie.

Prof. Dr. A. J. Kluyver. — Prof. Dr. A. J. Kluyver, bij Kon. besluit van 26 Augustus 1921 benoemd tot hoogleeraar in de algemeene en toegepaste microbiologie aan de Technische Hoogeschool te Delft, werd 3 Juni 1888 te Breda geboren. Hij bezocht de H. B. S. met 5 j. c. te Leiden en studeerde van 1905 tot 1910 aan de Technische Hoogeschool te Delft, in welk laatste jaar hem het diploma van scheikundig ingenieur (met lof) werd toegekend. Kort tevoren was hij benoemd tot assistent in de microscopische anatomie (thans technische botanie) bij Prof. Dr. G. van Iterson jr. In den zomer van 1911 studeerde Kluyver gedurende vier maanden planten-fysiologie te Weenen bij Prof. Molisch. In 1914 promoveerde hij met lof op een proefschrift, getiteld: „Biochemische suikerbepaling“, hetwelk ook in het buitenland de aandacht trok van diverse biochemici. In Februari 1916 werd Kluyver aangewezen om op te treden als tijdelijk nijverheidsconsulent bij het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, waarheen hij in Augustus van dat jaar vertrok, nadat hij zoowel hier te lande als in het buitenland een aantal industrieën had bezocht. Hij bleef tot October 1919 in genoemde functie en had gedurende dien tijd een belangrijk aandeel in de oprichting van een afzonderlijke afdeling Nijverheid bij genoemd Departement. Tevens was hij tot zijn vertrek uit Indië lid en secretaris van de sub-commissie voor chemische halffabrikaten, welke uitbreiding en verdere ontwikkeling der chemische industrie op Java voorbereidt. In October 1919 ondernam Kluyver in opdracht van het Koloniaal Instituut een studiereis naar Ceylon en Britsch-Indië, ter bestudeering van de aldaar inheemsche klappervezelnijverheid, keerde na een verblijf van 3 maanden op Ceylon en de Malabar-kust, in Maart 1920 terug op Java, alwaar proefnemingen inzake een rationeele bereiding van klappervezels werden ingezet.

In Holland terug gekomen, bracht hij in een tweetal voordrachten, respectievelijk te Amsterdam en 's-Gravenhage, verslag uit over zijn bevindingen op genoemde studiereis.

In September 1920 trad hij op als chemisch adviseur van de N.V. Oliefabrieken „Insulind“, voor welke firma hij in November van hetzelfde jaar wederom naar Indië vertrok om aldaar als hoofd van het centraal laboratorium van genoemde maatschappij werkzaam te zijn.

Hier onder volgt een lijst van zijne publicaties:

De Chemie van het chlorophyll, Pharm. Weekbl. 1911.

Beobachtungen über die Einwirkung von ultravioletten Strahlen auf höheren Pflanzen, Sitzungsber. d. K. Akad. d. Wissensch. in Wien, Mathem. Naturw. Kl. 120, Abt. 1, Dec. 1911.

Ist man berechtigt, die mit dem ultravioletten Lichte der Heraeus-lampe erzielten photochemischen Ergebnisse auf die bei der Pflanze im Sonnenlichte vor sich gehenden Prozesse ohne

Weiteres zu übertragen? Österr. Botan. Zeitschr. 1913, no. 2. Suikerbepalingen langs biochemischen weg. Hand. 14 Nat.- en Geneesk. Congr. 1913, Ref.: Centralblatt für Bakteriologie 38, 647 (1913).

Die Assimilierbarkeit der Maltose durch Hefen, Biochem. Zeitschr. 52, 486 (1913).

Dosage des Sucres dans confitures et dans les substances analogues par voie chimique et par voie biologique, Compt. rend. du 11-ième Congrès intern. de pharm. 1913.

De nieuwere onderzoekingen op het gebied der alcoholgisting, Chem. Weekbl. 10, 239 (1913).

Biochemische Suikerbepalingen, Proefschrift (Brill, Leiden) 223 blz. (1914).

De ultrafiltratuur van het levend protoplasma, Chem. Weekbl. 11, 574 (1914).

Een en ander over de Chemie der hoogere fungi, Meded. v. d. Nederl. Mycol. Ver., 7, 28 (1916).

De olie-industrie op Java en de volksvoeding, Kolon. Studiën 1918, 285.

Bijdrage tot de kennis der Chemische samenstelling van de kapokvezel (vruchthaar van Ceiba pentandra Gärtn.), Handel. v. h. 1e Nederl. Ind. Natuurwetensch. Congr., 1919.

Coprabereiding op Ceylon¹⁾, Teysmannia 1920, 97.

Overzicht over de klappervezelnijverheid op Ceylon en aan de Malabarkust en vergelijking der daarbij bestaande toestanden met die in Nederlandsch-Indië, De Ind. Mercur 8 Oct., 1920.

Het vraagstuk van de invoering van een klappervezelnijverheid in Nederl.-Indië, De Ind. Mercur, 29 Oct., 1920.

Bevordering der inheemsche nijverheid van regeeringswege, Kolon. Studiën 1921, 153—181.

Kwaliteitsverbetering van Nederlandsch-Indische Copra. Teysmannia, 1921.

De Heer F. Driessen te Leiden is benoemd tot corresponderend lid van de scheikundige afdeling der Société industrielle de Mulhouse.

Aan den Heer V. S. F. Berckmans, chem. doct., is, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als tijdelijk leeraar in de scheikunde aan het gymnasium te Amersfoort.

Aan de Technische Hoogeschool te Delft is bevorderd tot doctor in de technische wetenschap, op proefschrift „Ozoniseeren van fabrieksproducten der suikerindustrie“, de Heer C. W. Schoneboom, scheik. ing., geboren te Leeuwarden.

Aan de Universiteit te Leiden is geslaagd voor het doctoraal-examen pharmacie Mej. H. Kobus.

Tot adjunct-directeur van den Keuringsdienst voor waren in den Kring Haarlem is benoemd de Heer W. Bal, scheik. ing., te Wageningen.

Tot adjunct-directrice van den Keuringsdienst van waren te Goes is benoemd Mej. H. H. de Wolff, ap., gemeente-apotheker te Leiden.

Aan de Universiteit te Groningen zijn geslaagd voor het candidaatsexamen chemie de Heeren C. H. J. Mulder en W. Meyer.

Voor het M. O. in Nederl.-Indië wordt een leeraar in de scheikunde gevraagd. Voor inlichtingen zie men de St. Crt. 212 en wende men zich tot de Indische Voorlichtingscommissie voor het M. O. en M. T. O. Secretaris daarvan is de Heer J. Rottier, Spanjaardslaan 88, Leeuwarden. De Commissie is te 's-Gravenhage te spreken den 3^{den} Zaterdag van iedere maand van 1½ tot 2½ uur op het Min. van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Burgemeester en Wethouders van Eindhoven roepen sollicitanten op naar de betrekkingen van: 1e. scheikundige 1e klasse of scheikundige 2e klasse of assistent-scheikundige. Salaris: scheikundige 1e klasse f 4800.— tot f 6000.— met 5 eenj. verhoogingen van f 240.—; scheikundige 2e klasse f 4000.— tot f 5000.— met 5 eenj. verhoogingen van f 200.—; assistent-scheikundige f 3300.— tot f 4000.— met 5 eenj. verhoogingen van f 140.—. Kindertoeslag 5% van het genoten salaris van het derde kind af met een maximum van f 250.— per kind en per jaar. Aan hen, die reeds vroeger in soortgelijke betrekkingen zijn werkzaam geweest, kunnen reeds dadelijk een of meer periodieke verhoogingen worden toegekend. Sollicitaties met

¹⁾ Deze mededeeling werd geschreven te zamen met R. M. Iso Reksohadiprodjo.

volledige inlichtingen over levensloop, genoten opleiding en referentiën bij gezegeld adres, gericht aan Burgemeester en Wethouders van Eindhoven, vóór 1 December in te zenden aan den Directeur van den Keuringsdienst voor Waren te Eindhoven. Persoonlijke bezoeken, anders dan op uitnodiging, worden niet afgewacht.

In het Alkmaarsch Genootschap „Physica“ sprak ir. A. Slingervoet Ramondt op 14 Nov. over „Kinematografie“, toegelicht door licht-beelden en eenige wetenschappelijke films.

De „N. R. Ct.“ publiceert het volgende antwoord, door een chemicus ontvangen:

Keuringsdienst van Voedingsmiddelen, enz. Haarlem, enz.
Haarlem, 13 Juni 1921.

Op verzoek van den Edelachtb. Heer Burgemeester dezer Gemeente verzoek ik U, naar aanleiding van Uwe sollicitatie alhier, mij wel te willen mededeelen of gij den Katholieken godsdienst belijdt.

Indien dit het geval is, verzoek ik U mij uitvoerige inlichtingen te willen verstrekken over Uw studierichting (chemisch, botanisch-microscopisch en bacteriologisch) en opgave, waar inlichtingen te verkrijgen.

De Directeur van den Keuringsdienst
van Voedingsmiddelen, enz.
(volgt onderteekening).

Gaarne verneemt de Hoofdredacteur van het Chem. Weekbl., of er andere chemici zijn, die te Haarlem, of elders een zoodanig antwoord hebben ontvangen.

Uit een artikel van de hand van den Heer A. Heldring, scheik. ing., over „bezuiniging“, in de „Haagsche Post“ van 19 November knippen wij, op verzoek, het volgende:

„Om het bewustzijn van den fatalen toestand van de openbare Financien iedereen goed bij te brengen, heeft de Maatschappij van Nijverheid (haar officieele naam is thans Nederlandsche Mij. voor Nijverheid en Handel) een actie ingesteld, reeds drie maanden voordat de minister of anderen, sombere klanken uitstootten. De maatschappij is bijna 150 jaren oud, men ziet haar wel eens aan voor een werkgeversorganisatie; zij is dit beslist niet. Iedereen, ook de werkman kan er lid van worden, eventueel ook medebestuurder zijn. De Mij. heeft ten doel: bevordering van de volkswelvaart, en is dus bij uitstek geroepen om op neutrale wijze algemeene belangen voor te staan. En dat bezuiniging thans een algemeen belang is valt niet tegen te spreken. Bijzonder geschikt voor deze actie, die voorloopig in hoofdzaak bezuiniging ten doel heeft, zijn de 36 departementen van de Mij., verdeeld over allerlei steden van ons land. In die departementen vormen zich commissies die plaatselijk voor bezuiniging zullen werken, liefst in vriendschappelijk overleg met de overheid, doch anders door in het openbaar in de pers verspillingen aan de kaak te stellen en doelmatige bezuiniging voor te staan. Een centrale commissie zal trachten het werk der departementen te verlichten als een verzamelbureau voor alle gegevens. Gemeenten van dezelfde grootte en hun uitgaven sedert 10 jaren kunnen daardoor met elkander vergeleken worden. Lezingen worden gehouden, om den toestand te verduidelijken. De centrale commissie tracht daarnaast bij elk haar opvallend punt na onderzoek aan te dringen op een voorzichtig financieel beheer van Rijk en Provinciën, op een commercieele opvatting van bedrijven en op een snelle eenvoudige controle van den toestand. De subcommissiën kunnen echter profiteeren van de hulp van duizenden leden die in hun zaken geleerd hebben wanneer men zuinig en in welke tijden men royaal moet zijn. Het is geen aangename taak; veel bezielender kan men groote uitgaven bepleiten voor algemeen belang. Vaak zal ook bezuiniging het eerst bereikt worden, indien de buitenwereld niet den invloed der commissies er in bespeurt. Er is een groot arbeidsveld, doch het kan slechts zeer langzaam bewerkt worden. Men moet vooral deze actie niet houden voor een actie van belastingbetalers, dus van menschen die bevreesd zijn geld terwille van de gemeenschap af te staan. Het is een actie die ten doel heeft te voorkomen, dat de bronnen van inkomen zullen verdrogen, waaruit de gemeenschap moet leven. En een verkeerde verhouding tusschen nationaal inkomen en overheidsuitgaven doet ze verdrogen. Het secretariaat der commissie is gevestigd in het Paviljoen te Haarlem; het zal dankbaar zijn voor alle verstandige medewerking die men wil verlenen en dankbaar vooral wanneer de pers haar „vermaningen wil helpen verspreiden“.

INGEKOMEN VERHANDELINGEN.

Voor het *Recueil trav. chim. Pays-Bas*:

- J. H. N. van der Burg, Sur la préparation de l'acide acrylique et de quelques dérivés de cet acide.
Th. J. F. Mattaar, Sur le remplacement de l'halogène dans le 1. chloro- 2. nitro- 4. cyanobenzène et le 1. bromo- 2. nitro- 4. cyanobenzène.
N. Schoorl et Mlle A. Regenbogen, Le système eau-alcool-chloroforme. La miscibilité des trois constituants en diverses proportions et les applications pratiques que'on en déduit.
G. van Romburgh, Sur les dérivés nitrés de benzidines alkylées.

TER BESPREKING ONTVANGEN BOEKEN.

- P. Suter, Die Elektronentheorie der Metalle mit besonderer Berücksichtigung der Theorie von Bohr und der galvano-magnetischen und thermo-magnetischen Erscheinungen; Berlin, 1920, 114 blz.
A. E. Findlay and R. Wigginton, Practical Chemistry of Coal; London, 1921, 144 blz.
W. Nernst—A. Corvisy, Traité de chimie générale; Paris, 1922, 620 blz.
O. Diels, Einführung in die organische Chemie, 3. Aufl., 1920, 327 blz.
E. L. Nicholis and H. L. Howes, Fluorescence of the Uranyl Salts; Washington 1919, 241 blz.
W. W. Weigel, Coal Mining Methods in Missouri; Bull. May, 1921, School of Mines and Metallurgy, Missouri, 118 blz.
H. H. Pott, Verwertung von Patenten, Gebrauchsmustern und Geheimverfahren im In- und Auslande, Anmeldung von Erfindungen und Warenzeichen; Hamburg, 1920, 75 blz.
A. L. Marchadier et A. Goujon, Les poisons méconnus; Paris, 1921, 286 blz.
W. Partridge, Aids to Chemistry; London, 1921, 280 blz.
R. C. Farmer, The Manufacture and Uses of Explosives; London, 1921, 116 blz.
G. Bugge, Chemie und Technik; Leipzig, 1920, 201 blz.
E. M. Chamot, Elementary Chemical Microscopy; London, 1921, 479 blz.

NIEUWE BOEKEN.

- W. Isendahl and W. Kollatz, Technisches Taschenwörterbuch in drei Sprachen.
A. T. Lincoln, Textbook of Physical Chemistry, 2nd. Ed., 609 op., \$ 3.80.
Wilbrand—Küsel, Grundzüge der Chemie, 92 pp.
J. J. Willaman, Vocational Chemistry, for Students of Agriculture and Home Economics, 294 pp.
F. P. Liesegang, Wissenschaftliche Kinetographie, 352 pp.
Lüppo—Cramer, Negativ-Entwicklung bei hellem Lichte (Saffranverfahren); 86 pp.
E. Abderhalden, Lehrb. der physiol. Chemie mit Einschluss der physikal. Chemie der Zellen und Gewebe und des Stoff- und Kraftwechsels des tier. Organismus, 4 Aufl., 2 Bde.
G. Bohn et A. Drzewina, La chimie et la vie.
A. Gutbier, Lehrbuch der qualitativen Analyse, 592 pp.
C. H. Hampshire, Volumetric Analysis, 124 pp., 7 s. 6 d.
H. Hlasiwetz und Vortmann, Anleitung zur qualitativen chemischen Analyse, 16. Aufl., 56 pp.
W. Macfarlane, A Practical Guide to Iron and Steel Works Analysis, 9 s. net.
G. Meyer, Reagenzien und Reaktionen d. gebräuchlicheren Elemente und Alkaloide.
Ernst Schmidt, Kurzes Lehrbuch der chemischen Physiologie, 334 pp.
W. A. Dyes, Internationales Handbuch der Wirtschaftschemie, I, 752 pp.
M. Schürer von Waldheim, Chemische-techn. Spezialitäten und Geheimnisse, 6. Aufl., 313 pp.
L. Martin, Die Gewinnung von Schwefel und Schwefelsäure aus Gips, 23 pp.
H. C. Fleischer, Die Stickstoffbestimmung in Kohle und Koks, 40 pp.

INGEZONDEN.

Leiden, 17 November 1921.

Mijnheer de Hoofdredacteur,

Aangaande het voornemen ¹⁾ in den nieuwen Jaargang de mededeelingen omtrent de openbaar gemaakte octrooi-aanvragen te

¹⁾ ter bezuiniging. Red.

beperken tot de titels of zelfs de rubriek „Octrooien" geheel te laten vervallen, zou ik U gaarne wijzen op het belang van het behoud dezer rubriek in ons Weekblad, dat toch ook het orgaan is van de Vereeniging van de Ned. Chem. Industrie. Natuurlijk is het mij wel bekend, dat verschillende, vooral grootere, industrieën, de desbetreffende gegevens ook op andere wijze verkrijgen. In kleinere bedrijven vooral is het echter buitengewoon gemakkelijk, uit de met zooveel zorg gerangschikte en samengestelde opgaven in het Chemisch Weekblad, op de hoogte te blijven van hetgeen in een bepaalde richting is verricht, waarbij aan de hand der uitstekende referaten, kan worden beslist, of inzage van het nieuw aangevraagde octrooi gewenscht is.

Maar, afgezien van het belang van de industrie bij deze aangelegenheid, zijn er toch ook tal van chemici, die, hetzij omdat zij zijdelings met de techniek in aanraking zijn, hetzij uit zuiver wetenschappelijke gronden, van alle nieuwe octrooien nauwgezet aantekening houden. Men zie toch vooral het belang van een nauwgezette studie der octrooien, ook door den niet-technicus, niet over het hoofd!

Ik geloof dan ook wel uit naam van vele vakgenooten te spreken, indien ik U verzeker, het buitengewoon sterk te betreuren, wanneer deze zoo uiterst belangrijke rubriek werd ingekrompen of opgeheven.

Hoogachtend,

L. SEEKLES.

CORRESPONDENTIE.

Dr. H. Elion schrijft ons, naar aanleiding van „het plan tot beperking of opheffing van de mededeelingen over openbaar gemaakte octrooi-aanvragen", dat z.i. „de uitvoering van dit plan de waarde van het weekblad belangrijk zou verminderen.

„Het behoeft nauwelijks betoog — schrijft hij — dat zij die belangstellen in onze industrie gaarne kennisnemen van de aangevraagde octrooien, liefst met een korte mededeeling omtrent het essentieele van den inhoud. Het komt mij buitendien voor, dat zulke mededeelingen geschikt zijn om ook in ruimer kring belangstelling op te wekken voor deze voor onze industrie somtijds zeer gewichtige aanvragen".

Naar aanleiding van het medegedeelde onder „Correspondentie" op blz. 648, schrijft een onzer lezers: 1. *Voorstel, de mededeelingen nopens octrooien geheel te doen vervallen.* M.i. heeft ieder in de industrie werkzame scheikundige belang te weten, wat op dit gebied aan octrooi-aanvragen en verleende octrooien openbaar wordt gemaakt. 't Ligt voor de hand, dat de scheikundige op de eerste plaats van 't Chem. Weekblad mag verwachten, hieromtrent voortdurend op de hoogte te worden gehouden. Wordt dit voorstel aangenomen, zoo ontstaat een leemte, die door niets kan worden aangevuld.

2. *De mededeelingen over openbaar gemaakte octrooi-aanvragen te beperken tot de titels.* De door Dr. de Waal zoo uitstekend en met veel zorg bewerkte mededeelingen zijn op zich zelve al een studie waard. Niet alleen ten aanzien van 't bestrijden van een openbaar gemaakte octrooi-aanvraag, maar ook om een technisch belangrijk procédé te leren kennen, geeft net de medegedeelde beknopte inhoud een duidelijk overzicht van de octrooibaar geachte uitvindingsgedachte. Wie als scheikundige in de industrie staat, heeft meestal geen tijd om octrooi-aanvragen in haar geheel door te werken. Daarom acht ik deze mededeelingen van zoo groot belang voor alle collega's, die buiten den dagelikschen arbeidstijd zich nog zoo veel mogelijk op de hoogte willen houden. En dit laatste komt toch zeer zeker aan de industriele ontwikkeling ten goede.

Mag ik nog op een ander punt de aandacht vestigen: 't Vooronderzoek van octrooi-aanvragen in Nederland is bijv. niet zooals 't Duitse vooronderzoek. De leidende hoofdgedachte bij het Nederlandsche vooronderzoek is deze: slechts dat octrooibaar te achten, dat *werkelijk* gevonden is (dus experimenteele feiten, geen analogiegevolgtrekkingen). In tegenstelling met de meestal veel te algemeen geformuleerde buitenlandsche conclusies, worden de Nederlandsche conclusies beperkt en wel op concrete feiten. Daarom geeft de beknopte inhoud der mededeelingen iets, dat voor de technici werkelijk waarde bezit. Vandaar dan ook, dat een Nederlandsch octrooi in 't buitenland hoog staat aangeschreven. M.i. schijnt men dit in Nederland nog niet algemeen te weten; dit te meer, aangezien onze chem. industrie zich eerst begint te ontwikkelen. In elk geval zou 't jammer zijn, indien de mededeelingen tot de titels beperkt zouden worden.

3. Wordt echter om andere redenen eene beperking dringend noodig geacht, dan zou ik in verband met 't voorgaande willen voorstellen, dat voor een beknopt overzicht der openbaar ge-

maakte octrooiaanvragen slechts die in aanmerking komen, die betrekking hebben op in Nederland bestaande chemische industrieën.

* *

M. te A. Er zijn twee tijdschriften met den naam Chemical Age, nl. „The Chemical Age” (a weekly journal devoted to industrial and engineering chemistry), editorial and general offices: 8, Bouverie Street, London, E. C. 4, prijs 26 shillings per jaar voor het buitenland, en „Chemical Age” (a consolidation of The Chemical Engineer and Chemical Age); uitgever; Mc. Cready Publishing Company, 118 East 28th Street, New-York, N. Y., U. S. A.

Aan B. te A. antwoordt Prof. Schoorl, in het Pharm. Weekbl., in zake het dehydrateeren van zinksulfaat door alcohol van 95 % (vergelijk blz. 648), het volgende: „Er bestaan van zinksulfaat drie verschillende hydraten, nl. Z-7 aq., Z-6 aq en Z-aq., met de relatieve dampspanningen van het kristalwater van 58 pct., 54 pct. en 4 pct., welke overeenkomen met de relatieve waterdampspanningen van spiritus van 85 pct., 88 pct. en 99 pct. (volumprocenten). Hieruit volgt, dat uit een waterige zinksulfaatoplossing door toevoeging van spiritus van 95 pct., eerst het Z-7 aq. kan neerslaan, n.l. indien de zoutoplossing geconcentreerd genoeg was. Wordt door die bijvoeging de alcoholconcentratie van 85 pct. overschreden, dan zal echter het Z-6 aq. neerslaan, resp. het eerst neergeslagen Z-7 aq. in Z-6 aq. veranderen. Wordt een alcoholconcentratie van 88 pct. bereikt, dan is enkel de vaste phase Z-1 aq. stabiel en blijft dit tot een alcoholconcentratie van 99 pct.

Practisch zal dus wel uit een zinksulfaatoplossing met spiritus fortior eerst het gewone hydraat Z-7 aq. neerslaan en ten slotte het eerste hydraat Z-1 aq. Opgemerkt zij nog, dat bovengenoemde getallenwaarden bepaald zijn bij 25° C., maar niet veel anders zijn bij 15° C.”

Zie voor de hydraten van ZnSO₄ ook: Zeitschr. f. physik. Chem. 74, 312 (1910).

J. te D. De „Abriss eines Lehrganges der theor. Chemie” van S. Cannizzaro [Ostwald's Klassiker, No. 30 (1891)] is de door Miolati gegeven vertaling van eerstgenoemde's „Sunto di un corso di filosofia chimica”. Lothar Meyer schreef voor de vertaling een voorrede, waarin hij het in 1860 gehouden congres beschrijft, waar Cannizzaro zijn brochure ronddeelde. „Ich las es wiederholt — zegt Lothar Meyer — und war erstaunt über die Klarheit, die das Schriftchen über die wichtigsten Streitpunkte verbreitete”.

Zie ook „Voor vijftig jaren” in Chem. Weekbl. 1910, blz. 882, 883.

D. te L. Overdrukjes van bepaalde boek aankondigingen of extra exemplaren der afleveringen, waarin zij worden opgenomen, kunnen niet worden verstrekt.¹⁾ Wel ontvangt U de drukproef of (en) de revisie in duplo en kunt U dan het eene exemplaar daarvan bewaren. Aan de uitgevers der besproken boeken wordt steeds een exemplaar der betrokken aflevering gezonden.

v. d. B., M., S. en v. R. Handschriften, bestemd voor de afl. van bijv. 15 December van het Recueil, moeten uiterlijk 15 November door den redacteur-administrateur aan de drukkerij zijn afgeleverd. Zie ook de mededeeling op de binnenzijde van den omslag: „Les travaux rédigés en français et bons pour l'impression, qui seront reçus par le rédacteur-administrateur avant le 12 d'un mois et ne seront pas trop longs, pourront être publiés en général dans le livraison du mois suivant”.

Ook de in het Fransch ingeleverde handschriften zijn eerst „bons pour l'impression”, wanneer zij, na door de Redactie te zijn beoordeeld, door den vertaler der Nederlandsche manuscripten zijn nagezien. Zijn zij dan uiterlijk den 15den (aan den datum 12 wordt niet streng de hand gehouden) weer in handen van den redacteur-administrateur, dan kunnen zij nog in de aflevering van de volgende maand worden opgenomen.

V. te A. In zake de werking van zout water op cement en beton wijst een onzer lezers nog op de jongste jaargangen van Engin. News-Record (aanwezig in de bibliotheek van het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening te 's-Gravenhage), Laan van Meerdervoort 1a.

v. D. te U. F. C. Whitmore, Organic Compounds of Mercury is een van de deeltjes uit de „American Chemical Society Monograph Series”, uitgave van The Chemical Catalog Co., Inc., 1 Madison Avenue, New-York (U. S. A.), 1921.

¹⁾ Zie echter voor de toezending van alle boek aankondigingen de mededeeling op blz. 579.

d. W. te H. deelt ons mede, dat ten onrechte in de Tijdschriftenlijst bij „Electrical World” genoemd is als bibliotheek Hf.

Wij houden ons zeer voor opgaaf van dergelijke onjuistheden aanbevelen en danken den berichtgever zeer.

B. te H. Ziehier een opgaaf van de Keuringsdiensten, onder vermelding der directeurs.

Friesland (standpl. Leeuwarden), dir. M. Kauffman, scheik. ing.; Groningen (standpl. Groningen), dir. Dr. G. H. Leopold; Drenthe (standpl. Assen), dir. Dr. C. K. Zijlstra; Zwolle, dir. Dr. J. A. Stutterheim; Enschedé, dir. Dr. H. W. de Boer; Zutphen, dir. H. W. de Kruijff, scheik. ing.; Arnhem, dir. Dr. W. F. Hesselink; Nijmegen, dir. Dr. W. J. de Mooy; Utrecht, dir. Dr. F. H. v. d. Laan; Alkmaar, dir. Dr. D. Mol; Amsterdam, dir. Dr. A. v. Raalte; Haarlem, dir. C. J. Mieras, ap.; Leiden, dir. Dr. J. J. v. Eck; 's-Gravenhage, dir. Dr. J. D. Filippo; Rotterdam, dir. Dr. J. D. Jansen; Dordrecht, dir. Dr. G. J. van Meurs; Goes, dir. L. H. v. Berk, ap.; Breda, dir. A. Verwey, ap.; Eindhoven, dir. H. D. Steenbergen, scheik. ing.; Maastricht, dir. Ch. G. Verhaegh, ap.; 's-Hertogenbosch, dir. J. A. Imhoff, ap.

Naar wij hopen, is deze volledig; anders verwachten wij gaarne van onze lezers aanvullingen en verbeteringen.

* *

Rechtsanwalt Dünkelsbühler, München, Maximiliansplatz 7/II, deelt ons mede, dat te München twee radiumpreparaten zijn ontvreemd, nl. 1o. 25.25 mgr. Ra, in een zilveren buisje (3.52 cm. lang), nummer: PTR 1262, jaartal 1919 en rijksadelaar, 2o. 26.46 mgr. Ra, in een platinabuisje, 3 cm. lang, nummer: 4635, besloten in een glazen buisje, lang 5.76 cm., nummer: PTR. 1553, jaartal 1921 en rijksadelaar. Beide zonder „Prüfungsscheine”. Belooning voor terugbrenging.

* *

Als No. 15 van de „Reprint and Circular Series of the National Research Council” is verschenen een vertaling van de verhandeling van de Heeren Dr. C. F. van Duin en B. C. Roeters van Lennep uit Recueil trav. chim. Pays-Bas 39, 145—177 (1920): „Recherches sur les explosifs nitrés brisants modernes”.

Van de andere in die reeks verschenen brochures noemen wij:

1. Report of the Patent Committee of the National Research Council, by L. H. Baekeland, 1919, 24 pp., 30 cents (Amer.).
3. Refractory materials as a field for research, by E. W. Washburn, 1919, 24 pp., 30 cents.
4. Industrial research, by F. B. Jewett, 1918, 16 pp., 25 cents.
6. The development of research in the United States, by J. R. Angell, 1919, 13 pp., 25 cents.
7. Science and the industries, by J. J. Carty, 1920, 16 pp., 25 cents.
8. A reading list on scientific and industrial research and the service of the chemist to industry, by C. J. West, 1920, 45 pp., 50 cents.

13. Research problems in colloid chemistry, by W. D. Bancroft, 1921, 54 pp., 50 cents.

14. The relation of pure science to industrial research, by J. J. Carty, 1916, 20 cents.

Bestellingen, vergezeld van het bedrag, te richten tot: Publication Office, National Research Council, 1701 Massachusetts Avenue, Washington, D. C.

* *

Zij, die in het „N. v. d. D.” van 12 Nov. het artikel hebben gelezen over „het lot van Nederlandsche intellectuelen” en iets naders wenschen te weten van het plan van den hoofdredacteur van het Chem. Weekbl., gelieven zich tot hem te wenden.

* *

Het is van het grootste belang voor de leden der Nederl. Chem. Ver., dat zij in het Chem. Weekbl. alle vacatures op chemisch gebied vermeld vinden. Hun, die op een of andere wijze kunnen bevorderen, dat oproepingen ter vervulling van vacatures of nieuwe betrekkingen worden geplaatst in het Chem. Weekblad, wordt dringend verzocht een advertentie daarin te doen plaatsen.

* *

Den leden der Ned. Chem. Ver. wordt verzocht adresveranderingen te zenden aan Dr. P. J. Montagne, Schelpenkade 46, Leiden, den abonné's hun opgaven te richten tot den Heer D. B. Centen, 115 O. Z. Voorburgwal, Amsterdam. De hoofdredacteur ontvangt liever de adresveranderingen niet, daar zij hem slechts moeite veroorzaken.

* *

Aan wenschen in zake den inhoud van het Chem. Weekbl. wordt zooveel mogelijk gevolg gegeven.

* * *

Hun, die met den hoofdredacteur (resp. redacteur-administrateur van het Recueil) correspondeeren, wordt *dringend* verzocht op hun brieven en briefkaarten steeds hun *volledig* adres te vermelden (en niet alleen op de enveloppes der brieven) Ook *alle* handschriften dienen van dat *volledige* adres te worden voorzien. De schrijvers voorkomen daarmee onnoodig werk voor genoemden redacteur.

* * *

Hulp aan de Oostenrijksche Chemie.

Daar de overmaking naar Oostenrijk waarschijnlijk tegen het einde van dit jaar zal geschieden, verzoeken ondergeteekenden hun, die alsnog bijdragen mochten wenschen te zenden, aan hun voornemen spoedig gevolg te geven.

H. J. Backer (giro 9).	L. Th. Reicher.
Ernst Cohen.	W. Reinders.
S. Hoogewerff.	P. v. Romburgh (giro 25766).
F. M. Jaeger (giro 19030).	N. Schoorl (giro 11429).
W. P. Jorissen (giro 3569).	W. Spalteholz.
H. R. Kruijdt (giro 16088).	H. I. Waterman.

VRAAG EN AANBOD.

Beschikbaar voor belanghebbenden:

Chem. Weekbl. 1920, Nos. 5, 9, 15, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 35, 38 tot en met 48, 50, 51, 52.
Chem. Weekbl. 1921, Nos. 1 tot en met 9, en 12.

Ter overneming aangeboden:

Drie koperen distilleerketels, inhoud 50 tot 100 L.
Handwörterbuch der Naturwissensch., 10 deelen, geb. Lux 1918, 1919 en 1920.
Pharm. Weekbl. deelen 55, 56 en 57.
Water, Bodem, Lucht 1918, 1919 en 1920.

Brieven (met postzegel voor doorzending aan aanbieder of aanvrager) te richten tot den Hoofdredacteur.

VERBETERINGEN.¹⁾

Op blz. 650, 1e kolom, regel 22, staat: Canizzaro, lees: Cannizzaro.

Op blz. 648, 1e kolom, regel 26, staat: carn and carn products, lees: corn and corn products.

NEDERLANDSCH MARKTBERICHT.

Lijstjes met noteringen der firma John. de Kruijff, Almelo, en der N.V. Handelsvereniging v/h. J. en W. Wegman, Amsterdam, moesten wij wegens plaatsgebrek laten liggen. Men vrage deze noteringen bij genoemde firma's aan.

MARKTBERICHT UIT WEENEN.

18. Nov. 1921: Die heutige Chemikalienbörse bot ein schwankendes Bild, über beträchtliche Preiserhöhungen bei einigen Artikeln, wie Paraffin, Wachs, Schellak und Fetten, sind gegenüber dem letzten Börsentage auch billigere Notierungen zu verzeichnen. Die Kauflust hält ungeschmälert an, doch sind ihr durch die vielfach überspannten Forderungen Schranken gesetzt.

Durch die Börsensensale wurden abgeschlossen:

Chlorkalk 110/115 . . .	K. 95.—	prompt loco.
Bittersalz	Mk. 85.—	prompt ab deutsch. Grenze.
Chrom natron	Mk. 54.—	prompt transit Wien.

¹⁾ Voor opgaven van drukfouten en andere onjuistheden houdt de hoofdredacteur zich zeer aanbevolen.

Chromalaun	Mk. 40.—	prompt transit Wien.
Chromkali	Mk. 60.—	prompt transit Wien.
Bleiweiss	K. 1000.—	prompt ab Wien.
Aetznatron. 128/130 . .	K. 550.—	rollend transit Wien.
Bleiglätte	K. 750.—	prompt ab Wien.
Sodaammoniak 96/98 . .	K. 110.—	prompt transit Wien.

DUITSCH MARKTBERICHT

(Firma Zeegers G.m.b.H., Hamburg)

17 November 1921: De geweldige activiteit, welke steeds nog op de chemicaliënmarkt wordt ten toon gespreid, bleef ook gedurende de afgelopen week aanhouden. Van aanbod blijft betrekkelijk weinig te bespeuren, aangezien dit door de steeds toenemende vraag onmiddellijk wordt opgenomen en dit geeft een eigenaardige weerspiegeling van hetgeen zich in de chemische industrie afspeelt, waar dan ook een koortsachtige bedrijvigheid valt waar te nemen. Naarmate de koopkracht van het geld daalt, stijgen de prijzen van chemische producten in verhouding daarmee, in vele gevallen zelfs buiten verhouding, aangezien de buitenlandse orders na elke nieuwe depreciatie in steeds overstelpender mate aan onze markt toevloeien. Bij nauwkeurige vergelijking zal men kunnen constateeren, dat gedurende de jongste acht dagen de geboden prijzen in vele gevallen boven buitenlandse noteringen liggen en men kan daaruit afleiden, dat ook de speculatie een stem in het kapittel heeft. Wanneer we in aanmerking nemen, dat gedurende de laatste twee maanden onze wisselkoers zich bijna aanhoudend in een dalende richting heeft bewogen, waarvan eene „Katastrophen-Hausse” het gevolg was en voornamelijk chemicaliën sprongsgewijze in prijs naar boven gingen, waardoor den handel ruime winsten in papieren markten zijn toegevloeid, is het gemakkelijk verklaarbaar, dat dit een zekere koopwoede heeft aangekweekt, waarbij elke kritische overweging of nauwkeurige calculatie terzijde wordt gesteld. Een crisis, zooals het Duitse rijk thans doormaakt, is te verleidelijk geweest, om het hoofd koel te houden. Men is te vertrouwd geworden met het denkbeeld dat elke partij met winst wederom kan worden afgezet en voorzeker zou eene verbetering van onzen wisselkoers voor velen als een koud stortbad werken. Voor „greifbare” partijen sel de soude werd tot 9 Mark geboden, terwijl bijvoorbeeld de Engelsche Markt voor dit artikel een lagere notering te zien geeft.

BRITSCH MARKTBERICHT¹⁾.

(by Messrs. R. W. Greff & Co. Ltd., and Messrs. Chas. Page & Co. Ltd.), 19th Nov. 1921.

There is a definite but slow improvement in the demand for Chemicals and prices are well maintained. Continental suppliers on the whole ask more money for their goods and the whole situation is healthier than has been the case for some considerable time. The export demand has slackened off for the moment and whilst there is a considerable enquiry, only a small business is actually passing.

* * *

The Leeds Dripping Co., Dripping and Tallow Manufacturers, Low Hall Mills, Holbeck Lane, Leeds, zendt ons wekelijksche berichten over prijzen van Engelsche en Australische talk, benzine, beendervet, oliezuur en palmolie.

Aan belangstellenden zal deze firma stellig op verzoek de bedoelde marktberichten toezenden.

¹⁾ Nadere bijzonderheden worden gaarne aan belangstellenden toegezonden.